

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Філософський факультет**

**Кафедра глобальної та національної безпеки
Кафедра української філософії та культури**

Кривда Н.Ю., Марутян Р.Р.

НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

для здобувачів спеціальності 256
«Національна безпека» (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Освітньо-професійна програма
«Урядування у сфері національної безпеки»
(денна форма)

Київ – 2023

Рецензенти:

доктор наук з державного управління, професор І.А.Семенець-Орлова
(Міжрегіональна Академія управління персоналом),
кандидат політичних наук, доцент Л.М. Шипілова
(ННІПУДС Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
(протокол № 4 від 14.11.2023 р.)*

Кривда Н.Ю., Марутян Р.Р. Національна культура та національна безпека: навчально-методичний комплекс для здобувачів спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» ступень вищої освіти «Бакалавр», освітньо-професійна програма «Урядування у сфері національної безпеки», денна форма навчання. Київ: «Київський університет», 2023. – 40 с.

Навчально-методичний комплекс для вивчення дисципліни «Національна культура та національна безпека» підготовлено для здобувачів першого освітнього рівня «бакалавр» Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» денної форми навчання, освітньо-професійної програми «Урядування у сфері національної безпеки».

Програма курсу, плани лекційних та семінарських занять, завдання для самостійної роботи, рекомендації до проведення семінарських занять, завдання для самостійної роботи, приклад оформлення модульної контрольної роботи, приклад варіанта питань до заліку, перелік термінів з курсу, список літератури викладені у навчально-методичному комплексі, пропонуються у якості навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Національна культура та національна безпека».

© Кривда Н.Г., Марутян Р.Р., 2023.

© Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, 2023.

ЗМІСТ

1	ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2	ВСТУП	5
3	МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
4	СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ	10
5	СХЕМА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	12
6	СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ. РОЗПОДІЛ АКАДЕМІЧНОГО ЧАСУ	15
7	ПРОГРАМА КУРСУ ТА ПЛАН ЛЕКЦІЙ	17
8	РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.	25
9	ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.	32
10	ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	34
11	ЗРАЗОК ВАРІАНТУ ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.	35
12	ТЕРМІНИ	36
13	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	37

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»
Спеціальність	256 «Національна безпека (за окремими видами забезпечення і галузями діяльності)»
Освітньо-наукова програма	Урядування у сфері національної безпеки
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Курс	4
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Кількість розділів	2
Характер дисципліни	Обов'язкова
Лекції (год.)	20
Практичні роботи (год.)	16
Самостійна робота	54
Вид підсумкового контролю	Залік

ВСТУП

Навчання на освітньо-професійній програмі «Урядування у сфері національної безпеки» передбачає отримання на основі системного підходу до управління поглиблених знань та вмінь про теорію та практику формування та розвитку національної культури у контексті забезпечення національної безпеки; підготовку висококваліфікованих, професійних та перспективних управлінців сфери національної безпеки з інноваційними, креативними поглядами та способом мислення щодо управління даною сферою, здатних до того ж приймати повноцінну участь у створенні інноваційних методів управління сферою національної безпеки з урахуванням національно-культурних особливостей. Опанування студентами навчальної дисципліни «Національна культура та національна безпека» – це динамічне, інтегративне та інтерактивне навчання.

Запропонований навчально-методичний комплекс є змістовно і структурно новим підходом до формування управлінської культури здобувачів освітнього рівня «бакалавр» за освітньо-професійною програмою «Урядування у сфері національної безпеки» в галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» спеціальності 256 «Національна безпека (за окремими видами забезпечення і галузями діяльності)».

Навчально-методичний комплекс розроблений на основі узагальнення досвіду роботи викладачів кафедри української філософії та культури Філософського факультету та кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка та з урахуванням якісних змін у сучасному світовому управлінському процесі, новітніх освітніх технологій, зростаючих вимог до формування управлінської культури здобувачів вищої освіти.

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Національна культура та національна безпека» містить програму курсу, плани лекційних та семінарських занять, завдання для самостійної роботи, рекомендації до проведення семінарських занять, завдання для самостійної роботи, приклад оформлення модульної контрольної роботи, приклад варіанта питань до заліку, перелік термінів з курсу, список літератури.

Навчальна дисципліна «Національна культура та національна безпека» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у VII семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна «Національна культура та національна безпека» має важливе значення для підготовки фахівців у сфері національної безпеки, орієнтується на сучасні наукові досягнення в галузі управління, культури, національної безпеки, передбачає подальшу професійну кар'єру.

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів компетентностей, які дозволять: розуміти історію, теорію та практику національної культури у контексті забезпечення національної безпеки, *в тому числі під час воєнного стану*; виробити вміння вибирати і застосовувати відповідні до контексту механізми впливу та взаємодії у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гібридної війни і активної фази війни; формувати здатності аналізувати культурно-політичні виклики та національні інтереси; набуті навичок ідентифікації реальних та потенційних загроз національній безпеці за напрямками професійної діяльності; формувати адекватні стратегії реагування і попередження загроз, вміння синтезувати інформацію щодо розробки та реалізації стратегії культурного розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері; формувати ефективні системи інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці, *в тому числі під час воєнного стану*.

Предмет навчальної дисципліни – теорія та практика формування та розвитку національної культури у контексті забезпечення національної безпеки, застосування управлінських механізмів забезпечення гуманітарної безпеки

Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цієї дисципліни студенти мають **знати** основи формування та розвитку української та зарубіжної культури, національного законодавства у сфері національної безпеки; **знати** основні управлінські теорії у т.ч. методи дослідження державної політики; основні поняття та категорії публічного та державного управління сферою національної безпеки; знати основи культурології.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ етно-культурних спільнот, вміти застосовувати основні терміни, категорії і класифікації культурології та історії культури щодо явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції культурних процесів та культурних політик в Україні, Європі та світі; застосовувати основні терміни, категорії і класифікації державного управління в аналізі соціально-культурних, управлінських явищ та процесів в умовах глобалізації, європейської та євроатлантичної інтеграції України, знати специфіку таких процесів в умовах гібридної війни проти України.

3. **Володіти** елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно управлінських, політичних, культурних подій та явищ; використання іншомовних фахових управлінських інформаційних джерел.

Анотація навчальної дисципліни: «Національна культура та національна безпека» належить до переліку нормативних дисциплін та викладається на четвертому році навчального періоду бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів з феноменом національної культури у контексті забезпечення національної безпеки, яка розглядається як сукупність цінностей, ідеї, суспільно значущих моделей поведінки, національних смислів, що поділяють більшість громадян. Національна культура розглядається як сукупність загальноприйнятих соціальних конвенцій, які створюють єдиний контекст соціальних комунікацій, основу для формування спільної національної картини світу. Культура є сферою формування, реалізації та захисту національних інтересів. Державна політика в сфері культури розглядається як складова державної політики у сфері національної безпеки.

Завдання (навчальні цілі навчальної дисципліни) – надати студентам цілісну систему знань про культуру як цінісно-процесуальний феномен, основу формування/визрівання національних цінностей; навчити цілісно та критично розуміти культурні процеси як основу формування і реалізації національних інтересів; виробити цілісне розуміння теорій та процесів ідентифікації, моделей ідентичності в межах культури; виробити розуміння філософсько-

культурологічних цінностей у контексті безпеки людини та суспільства; навчити класифікувати та аналізувати виклики/загрози національним цінностям і національним інтересам у контексті забезпечення гуманітарної безпеки; напрацювати здатність до використання інформаційних та комунікаційних технологій задля формування ефективних систем інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці у культурній сфері; почати виробляти навички використання у професійній діяльності окремих елементів механізму впливу та взаємодії у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гібридної війни та в умовах воєнного стану; навчити оцінювати вплив глобальних проблем і трансформацій геокультурного простору на національну безпеку, в тому числі а стані активної війни.

Назва компетентності	Код компетентності
<i>Загальні компетентності</i>	
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК1
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК2
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК3
<i>Фахові компетентності</i>	
Здатність аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності, синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації елементів стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальній, гуманітарній)	ФК2
Здатність визначати необхідні правові та організаційні заходи врегулювання конфліктів, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки	ФК7

Результати навчання:

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність та відповідальність)		Форми та методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1. Знати				
1.1	Знати теоретичні основи ціннісного, організаційного та правового забезпечення державної політики України у сфері культури	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>Опитування, контрольні роботи, самостійні завдання, залік</i>	8

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність та відповідальність)		Форми та методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.2	Знати основну проблематику досліджень національної культури як основи націостановлення, формування національної ідентичності та інституалізації національної держави, в тому числі під час воєнного стану;	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		8
1.3	Знати про ключову роль культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та масову свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів,	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		8
1.4	Знати особливості розвитку національної культури як фактору формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства, в тому числі під час воєнного стану	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		8
2. Вміти:				
2.1	Вміти аналізувати основні міжнародні та вітчизняні документи, що формують державну політику у сфері культури та гуманітаристики, здійснювати моніторинг зовнішньої та внутрішньої політики держави у контексті забезпечення національної безпеки та готувати пропозиції щодо підвищення її ефективності	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		10
2.2	Вміти виявляти виклики та можливості мультикультурності та поліконфесійності країни у контексті забезпечення національної безпеки; аналізувати потенційні загрози національній безпеці та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері, в тому числі під час воєнного стану	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		4
2.3	Вміти готувати рекомендації та матеріали для консультацій представникам органів державної влади щодо ціннісно-сміслового, організаційного та законодавчо-правового забезпечення державної політики в сфері культури та національної безпеки, в тому числі під час воєнного стану.	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		4

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність та відповідальність)		Форми та методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
3. Комунікація:				
3.1	Здатність презентувати результати аналітичного дослідження щодо проблем соціального й економічного розвитку і шляхів їхнього вирішення за допомогою інструментів публічного управління та регулювання в економіці	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>Презентація, дискусія, опитування, залік</i>	5
3.2.	Здатність використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної та управлінської літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт	<i>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		5
3.3	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді	<i>доповіді, повідомлення, есе,</i>	<i>Презентацій, конспекти, проекти</i>	5
3.4	брати участь у фахових дискусіях в процесі аудиторної роботи	<i>Лекції, доповіді, самостійна робота</i>		4
3.5	вести полеміку стосовно питань ціннісного, організаційного та законодавчо-правового забезпечення державної політики в сфері культури в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу, в тому числі під час воєнного стану, на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом теорії державного управління та теорії безпеки;	<i>Лекції, доповіді, самостійна робота</i>		4
4. Автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за організацію процесів публічного управління сферою гуманітарної безпеки, в тому числі відповідальність за результативну взаємодію державних та недержавних суб'єктів в інтересах забезпечення гуманітарної безпеки, зокрема шляхом аналізу та оцінки загроз гуманітарній безпеці .				
4.1.	Самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із ціннісно-сміслового, організаційного та законодавчо-правового забезпечення державної політики в сфері культури, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	<i>Індивідуальна самостійна робота, практичні заняття</i>	<i>Індивідуальне аналітичне завдання, залік</i>	8
4.2	Вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених	<i>Індивідуальна самостійна робота, практичні</i>		5

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність та відповідальність)		Форми та методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	досліджень та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень ціннісно-сміслового, організаційного та законодавчо-правового забезпечення державної політики в сфері культури та національної безпеки, в тому числі під час воєнного стану;	заняття		
4.3	Приймати самостійні рішення щодо вибору методів та форм власного дослідження в умовах невизначеності;	Індивідуальна самостійна робота, практичні заняття		5
4.4	Нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених досліджень ціннісно-сміслового, організаційного та законодавчо-правового забезпечення державної політики в сфері культури та національної безпеки, в тому числі під час воєнного стану;			5
4.5	Демонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності.			4

Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання																
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5
ПРН-7. Вміти виявляти, ставити та вирішувати професійні завдання, вміти узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, оформлювати і презентувати результати досліджень відповідно до вимог.	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+		+		
ПРН-8. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології і на цій основі формувати ефективні систему інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці.					+	+	+		+		+	+	+			+	
ПРН-10. Вміти аналізувати потенційні загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері.			+		+							+	+	+			+

виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь у дискусіях		«3» x 8= 24	«4» X 8= 32
Самостійна робота	Самостійна робота №1: «Використовуючи інформаційні та комунікаційні технології, сформувані проект інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо запобігання протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці»	«8» x 1 = 8	«16» x 1 = 16
	Самостійна робота №2: «Аналіз викликів та загроз національній безпеці та розроблення стратегій у гуманітарній/культурній сферах національної безпеки, в тому числі під час військового стану».	«8» x 1 = 8	«16» x 1 = 16
	Самостійна робота №3: «Оцінка впливу глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку, здійснення моніторингу культурної політики держави в контексті забезпечення національної безпеки та підготовка пропозицій щодо підвищення її	«8» x 1 = 8	«16» x 1 = 16

	ефективності у сфері культури, в тому числі під час військового стану».		
Підсумкова контрольна робота		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Самостійна робота:

16-13 балів – високий рівень підготовки (наявна чітка логіка у дослідженні поставленого завдання; використовуються актуальні відомості; здійснені висновки мають перспективи для удосконалення аналізу і розвитку лідерських компетенцій);

12-9 балів – достатній рівень підготовки (наявна чітка логіка у дослідженні поставленого завдання; використовуються актуальні відомості; здійснені висновки не мають практичної значущості);

8-5 балів – середній рівень підготовки (усі наявні пункти дослідження прописані без необхідної чіткості й конкретики);

4-0 балів – низький рівень підготовки (відсутні ідеї та чітка структура дослідження).

2. Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

17-13 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

12-0 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

Шкала відповідності оцінок:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ РОЗПОДІЛ
АКАДЕМІЧНОГО ЧАСУ**

Структура навчальної дисципліни. У навчальній дисципліні передбачено дві змістових частини. Перша частина навчальної дисципліни присвячена дослідженню національної культури як умови формування національної держави. Друга частина присвячена аналізу державної політики в сфері культури як фактор національної безпеки України. Завершується дисципліна заліком.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекцій та семінарів	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовна частина 1. Національна культура як умова формування національної держави				
1.	Тема 1. Предметне поле та завдання досліджень національної культури у контексті забезпечення національної безпеки.	2	2	
2.	Тема 2. Історико-культурний процес як процес націостановлення і визрівання націосвідомості. Культурний дискурс як історія інституалізації національної держави.	4	2	2
3.	Тема 3. Ключова роль культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та колективну/масову свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів.	2	2	
4.	Тема 4. Національна і культурна ідентичність: стратегії формування у контексті забезпечення національної безпеки.	4	2	2
5	Самостійна робота №1: «Використовуючи інформаційні та комунікаційні технології, сформувані проект інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці, в тому числі, під час військового стану»			10
6	Тема 5. Національна культура як умова та фактор формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства		2	2
7	Тема 6. Мультикультурність та поліконфесійність України: виклики та можливості у контексті забезпечення національної безпеки	2		4
Змістовна частина 2. Державна політика в сфері культури як фактор національної безпеки України				
8	Тема 7. Глобальний та національний виміри гуманітарної безпеки України.		1,5	2
9	Самостійна робота №2: «Аналіз викликів та загроз національній безпеці та розроблення			10

	стратегій гуманітарної безпеки України, в тому числі, під час військового стану».			
10	Тема 8. Національна культура епохи Незалежності. Історична пам'ять та політичні традиції.	2		4
11	Тема 9. Організаційне та правове забезпечення державної політики України у сфері культури.		2	4
12	Тема 10. Конфлікти, що народжуються та вирішуються у культурному полі: індивідуальне-спільне/колективне, громадянин-спільнота/нація, національне-універсальне.	2		2
13 у	Тема 11. Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» та фактор забезпечення національної безпеки.	2	2	2
14	Самостійна робота №3: «Оцінка впливу глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку, здійснення моніторингу культурної політики держави в контексті забезпечення національної безпеки та підготовка пропозицій щодо підвищення її ефективності, в тому числі, під час військового стану».			10
15	<i>Підсумкова контрольна робота</i>		0,5	
	ВСЬОГО	20	16	54

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій– **20 год.**

Семінари – **16 год.**

Самостійна робота - **54 год.**

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовна частина 1. Національна культура як умова формування національної держави

Тема 1. Предметне поле та завдання досліджень національної культури у контексті забезпечення національної безпеки

Поняття культури та національної культури. Концепція нації та націостановлення. Зв'язок категорій «культура», «нація», «державна». Визначення поняття національна безпека та національні інтереси. Об'єкти та суб'єкти нацбезпеки, основні параметри та принципи забезпечення національної безпеки, пріоритети національних інтересів та смисловий та функціональний зв'язок цих категорій та процесів з поняттям національна культура. Розуміння історії, теорії та практики національної культури у контексті забезпечення національної безпеки. Механізми культурного та інформаційного впливу та взаємодії у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах конвенційної та гібридної війни. Аналіз національних інтересів у зв'язку з культурно-політичними викликами.

Тема 2. Історико-культурний процес як процес націостановлення і визрівання націосвідомості. культурний дискурс як історія інституалізації національної держави

Поняття «націостановлення» та «національна свідомість». Зв'язок між розвитком культури, становленням нації, формуванням національної свідомості та їх залученості у контекст формування національної безпеки. Ключові етапи становлення української нації та національної культури. Культура як сфера формування і означення національних цінностей та національних інтересів. Сутність історико-культурного та цивілізаційного процесів, динаміки історичного поступу та трансформацій. Епоха КиєвоРуської держави, Ренесансу, Бароко, Класицизму, модерну і постмодерну. Історико-культурні місії різних акторів державотворення (аристократії, духовенства, українського козацтва, міщанства) як носіїв різних якостей національної ідентичності на різних етапах історії. Історико-культурний процес, націостановлення та державотворення як простори формування цінностей, смислів та інструментів, що працюватимуть в межах гібридного інформаційного протистояння. Культура та гібридні війни

Тема 3. Ключова роль культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та масову/колективну свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів

Поняття цінностей. Цінності як детермінанти індивідуального та суспільного розвитку. Культурно-цивілізаційні цінності в епоху глобалізації. Філософсько-антропологічні цінності та цінності культури у контексті безпеки людини та суспільства. Аксиологічний зсув в сучасному українському суспільстві. Класифікація та аналіз викликів/загроз національним цінностям і національним інтересам у умовах широкомасштабного вторгнення та в післявоєнний період. Поняття індивідуальної та масової/колективної свідомості, їх структура, функції та взаємозв'язок з системою цінностей. Ціннісний фреймінг для забезпечення гуманітарної безпеки. Функції та особливості комунікації, міжпоколінна комунікація. Стратегії ефективної комунікації в суспільстві як один з ключових механізмів запобігання конфліктів, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці. Напрацювання здатності до використання інформаційних та комунікаційних технологій задля формування ефективних систем комунікації та протистояння в гібридній війні. Основи інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз

національній безпеці у культурній сфері. Поняття ненасильницької комунікації та роль культури у її формування.

Тема 4. Національна і культурна ідентичність: стратегії формування у контексті забезпечення національної безпеки

Теоретико-методологічні засади розуміння сутності ідентичності. Методологія розуміння національної ідентичності за Е.Смітом, Ф.Фукуямою, Я.Грицаком та іншими мислителями. Структурні ідентичності: етнічна, національна, культурна, релігійна, політична, громадянська, європейська та інші складові ідентичності. Зв'язок національної ідентичності з менталітетом і глобалітетом у динаміці історичного поступу. Стратегії побудови та носії нових якостей національної ідентичності. Розвиток культури та становлення нації як простір формування національної ідентичності. Українська ідентичність на зламах ХІХ–ХХ та ХХ–ХХІ ст., трансформації ідентичності, кризи і розколотість ідентичності в умовах тоталітаризму та постання незалежності. Сучасний стан національної ідентичності, виклики та стратегії формування. Набуття навичок аналізу проявів національної та культурної ідентичності, реальні та потенційні загрози національній безпеці та формування адекватних стратегій реагування, попередження та протидії цим загрозам. Шляхи збереження української ідентичності в іноземному середовищі, роль зарубіжного українства у формуванні ідентичності. Національна ідентичність як вагомий критерій розроблення та реалізації стратегії культурного розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері в умовах війни. Можливі сценарії формування ефективних систем інформаційно-аналітичного забезпечення та підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці, в тому числі у воєнний час.

Тема 5. Національна культура як умова та фактор формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства

Національна культура як символічний капітал. Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної стійкості та згуртованості в оптиці культури. Цілі, основні напрями та можливі стратегії державної політики у сфері національної безпеки через призму культурних процесів. Забезпечення національної стійкості та згуртованості суспільства інструментами культури, мистецтва, освіти тощо. Роль культурних та мистецьких інститутів та інституцій у процесі усвідомлення загроз, забезпеченні згуртованості та протистояння зовнішнім загрозам.

Тема 6. Мультикультурність та поліконфесійність України: виклики та можливості у контексті забезпечення національної безпеки

Концепція мультикультурності, її евристичний потенціал та наявні виклики. Поняття «титульні нації» та «національних меншин (спільнот)». Державна політика та законодавство щодо національних меншин (спільнот), їх культури та освіти рідними мовами. Поняття «корінні народи», виклики та можливості визнання та розвитку. Міжетнічна взаємодія, кроскультурність та консолідації українського суспільства. Проблеми регулювання етнонаціонального розвитку, вироблення оптимальних моделей міжетнічної та міжкультурної взаємодії, запобігання конфліктогенним ситуаціям у контексті забезпечення національної безпеки, в тому числі, під час воєнного стану. Перспективи та виклики шляхів законодавчого супроводу етнонаціонального розвитку, в тому числі в Європейському Союзі. Досвід

формування теоретико-концептуальних засад розвитку поліетнічного суспільства, перспективи вибудови політико-правового поля вирішення етнічних проблем, котрі супроводжують суспільні процеси у країнах з поліетнічним складом населення. Міжнародні практики та український досвід вирішення проблем у конкретних історичних умовах, в тому числі в післявоєнну добу. Конфесійна ситуація в Україні. Постанова ПЦУ та її роль у формуванні національної ідентичності. Церква як соціальний інститут і фактор культурного поля. Церква як суб'єкт гібридної війни. Політизація церковного протистояння. Суспільне та історичне значення законодавства щодо процедури припинення діяльності церков, які мають керівні центри в країні-агресорі. Конфесійне протистояння як один з викликів національній безпеці та національній згуртованості.

Тема 7. Глобальний та національний виміри гуманітарної безпеки України

Формування поняття «національний гуманітарний простір» (М.Степико). Цілісність національного гуманітарного простору як запоруки національної безпеки, суверенітету та територіальної цілісності країни. Гуманітарний простір як ціннісний комплекс формується через взаємодію систем культури, виховання та освіти, науки, засобів масової інформації. Функціонування історичної та культурної пам'яті. Вплив на суспільну свідомість ідеології. Механізм впливу та взаємодії національного та глобального у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гібридної війни. Стратегії та механізми оцінювання впливів глобальних проблем і трансформацій геокультурного простору на національну безпеку.

Змістовна частина 2. Державна політика в сфері культури як фактор національної безпеки України

Тема 8. Національна культура епохи незалежності. Історична пам'ять та політичні традиції

Культура та цивілізаційна ідентичність незалежної України: етнічна, національна, громадянська та європейська ідентичності. Особливості постання та демократизації суспільства. Цифровізація та глобалізація сучасного світу. Агресивна політика Росії та її вплив на ідентифікаційні процеси. Дослідження ролі держави та громадянського суспільства в активізації ідентифікаційного процесу в сучасній Україні та його перспективи.

Вивчення специфіки понять комунікативна та культурна пам'ять (М.Альбвас, А.Ассман, А.Киридон). Культурна пам'ять як безпосередньо функціонуюча реконструююча уява. Культурна пам'ять постійно опосередковується сучасним, реагує на його вимоги. Минуле, історія, політичні традиції не законсервовані артефакти, але активні інструменти осмислення сучасного і формування майбутнього, знаряддя ідентифікації груп та індивідів. Ідентичність і культурна пам'ять взаємозапліднюють одна одному. «Битви за минуле» як спосіб ведення гібридної війни. Конкуренція як перерозподіл ресурсів і економік та як боротьба за історію, історико-культурні коди та колективна пам'ять. Історія та культура як ресурс формування світу майбутнього. Чому і як з епохи економічних світів (Ф. Бродель) ми входимо в епоху конкуренції культурних світів і конкуренції історій.

Тема 9. Організаційне та правове забезпечення державної політики України у сфері культури.

Суб'єкти забезпечення державної політики України у сфері культури: поняття, функції, повноваження. Сучасний стан реалізації державної культурної політики України та її законодавче забезпечення. Пріоритетні напрями сучасної державної політики України

у сфері культури. Шляхи вдосконалення культурної політики з урахуванням інтересів національної безпеки. Аналіз нормативно-правової бази у сфері культури: Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики; Закон України Про культуру (Розділ VIII Міжнародні культурні зв'язки); Закон України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей; Закон України Про музеї та музейну справу; Закон України Про бібліотеки і бібліотечну справу тощо.

Тема 10. Конфлікти, що народжуються та вирішуються у культурному полі: індивідуальне-спільне, громадянин-спільнота/нація, національне-універсальне

Аналіз уривка тексту з монографії - Б.Парахонський, Г.Яворська Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл. Київ : НІСД, 2019, с.193-196.

Тема 11. Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» та фактор забезпечення національної безпеки

Культурна дипломатія України як вид публічної дипломатії, що має на меті поширення знань про Україну, її культуру та традиції, формування впізнаваності і прихильності та країни, її населення і культурного спадку. Різноманітні чинники культурної дипломатії, мистецтво, освіта, перформативна та проствітницька діяльність як способи захисту й просування на міжнародній арені національних інтересів України. Інтереси держави та суспільства до застосування «м'якої сили» для боротьби з викликами гібридної війни. Успішні та провальні практики щодо створення іміджу України, особливості культурної дипломатії під час війни. Суб'єкти української культурної дипломатії, їх роль та задачі: органи державної влади, державні інститути, неурядові організації, мистецькі об'єднання та митці, громадські активісти, представники української діаспори, дипломати, науковці та просвітяни, журналісти, політики. Переваги та виклики формування іміджу України за кордоном під час широкомасштабного вторгнення у зв'язку з значною кількістю біженців та ТПО. Аналіз нормативно-правової бази (Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики, Закон України Про культуру (Розділ VIII Міжнародні культурні зв'язки), Закон України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, Закон України Про музеї та музейну справу, Закон України Про бібліотеки і бібліотечну справу тощо).

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Змістовна частина 1. Національна культура як умова формування національної держави

Тема 1. Предметне поле та завдання досліджень національної культури у контексті забезпечення національної безпеки

Мета заняття: Розкрити зміст предметного поля та особливості завдань дослідження національної культури у контексті забезпечення національної безпеки

План:

1. Поняття культури та національної культури, загальне розуміння концепції нації та націостановлення. Смісловий зв'язок категорій «культура», «нація», «держави».
2. Смісловий та функціональний зв'язок понять національна безпека, національні інтереси з поняттям національна культура.
3. Історія, теорії та практика національної культури у контексті забезпечення національної безпеки, в тому числі, під час повномасштабного вторгнення та гарячої фази війни.
4. Механізми культурного та інформаційного впливу та взаємодії у процесі

забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гарячої та гібридної фаз війни.

5. Аналіз національних інтересів у зв'язку з культурно-політичними викликами.

Тема 2. Історико-культурний процес як процес націостановлення і визрівання націосвідомості. культурний дискурс як історія інституалізації національної держави

Мета заняття: Розкрити сутність феномену націостановлення і особливості визрівання націосвідомості в історико-культурному процесі. Проаналізувати культурний дискурс як історію інституалізації національної держави.

План:

1. Поняття «націостановлення» та «національна свідомість». Виявлення смислового та функціонального зв'язку розвитку культури, становлення нації, формування національної свідомості та їх залученість у контекст формування національної безпеки.

2. Ключові етапи становлення української нації та національної культури. Культура як сфера формування і означення національних цінностей та національних інтересів.

3. Сутність історико-культурного та цивілізаційного процесу, динаміки історичного поступу та трансформацій. Історико-культурні місії різних акторів державотворення (аристократії, духовенства, українського козацтва, міщанства) як носіїв різних якостей національної ідентичності на різних етапах історії.

4. Історико-культурний процес, націостановлення та державотворення як простори формування цінностей, смислів та інструментів під час гібридного інформаційного протистояння.

Тема 3. Ключова роль культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та масову/колективну свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів

Мета заняття: Обґрунтувати ключову роль феномену культури на формування національних цінностей, розкрити сутність впливу культурних практик на особисту та масову свідомість, показати особливості міжпоколінної комунікації та ненасильницького вирішення конфліктів.

План:

1. Поняття цінностей. Цінності як детермінанти індивідуального та суспільного розвитку. Культурно-цивілізаційні цінності в епоху глобалізації. Філософсько-антропологічні цінності та цінності культури у контексті безпеки людини та суспільства.

2. Аксиологічний зсув в сучасному українському суспільстві після початку війни та широкомасштабного вторгнення. Класифікація та аналіз викликів/загроз національним цінностям і національним інтересам у умовах широкомасштабного вторгнення та в післявоєнний період.

3. Поняття індивідуальної та масової/колективної свідомості, їх структура, функції та взаємозв'язок з системою цінностей. Ціннісний фреймінг для забезпечення гуманітарної безпеки.

4. Функції та особливості комунікації. Стратегії ефективної комунікації в суспільстві як механізм запобігання конфліктів, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці.

5. Використання інформаційних та комунікаційних технології задля формування ефективних систем комунікації та протистояння в гібридній війні. Основи інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці у культурній сфері.

6. Поняття ненасильницької комунікації та роль культури у її формування.

Тема 4. Національна і культурна ідентичність: стратегії формування у контексті забезпечення національної безпеки

Мета заняття: З'ясування сутності понять «національна ідентичність» та «культурна ідентичність», охарактеризувати стратегії їх формування у контексті забезпечення національної безпеки

План:

1. Теоретико-методологічні засади розуміння сутності ідентичності. Методологія розуміння національної ідентичності за Е.Смітом, Ф.Фукуямою, Я.Грицаком та іншими. Структурні ідентичності (етнічна, національна, культурна, релігійна, політична, громадянська, європейська та інші) та їх особливості. Зв'язок національної ідентичності з менталітетом і глобалітетом у динаміці історичного поступу.

2. Стратегії побудови та носії нових якостей національної ідентичності. Розвиток культури та становлення нації як простір формування національної ідентичності. Українська ідентичність на зламах ХІХ–ХХ та ХХ–ХХІ ст., трансформації ідентичності, кризи і розколотість ідентичності в умовах тоталітаризму та постання незалежності.

3. Сучасний стан національної ідентичності, виклики та стратегії формування. Реальні та потенційні загрози національній безпеці та стратегії реагування, попередження та протидії цим загрозам. Шляхи збереження української ідентичності в іноземному середовищі, роль зарубіжного українства у формуванні ідентичності.

4. Національна ідентичність як критерій формування та реалізації стратегій культурного розвитку держави, регіону, галузі в безпековій сфері в умовах війни. Сценарії формування ефективних систем інформаційно-аналітичного забезпечення та підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці, в тому числі у воєнний час.

Тема 5. Національна культура як умова та фактор формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства

Мета заняття: Визначити сутність національної культури як умови та фактору формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, обґрунтувати її роль у формуванні національної стійкості та згуртованості суспільства.

План:

1. Національна культура як символічний капітал. Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної стійкості та згуртованості в оптиці культури.

2. Цілі, основні напрями та можливі стратегії державної політики у сфері національної безпеки через призму культурних процесів.

3. Забезпечення національної стійкості та згуртованості суспільства інструментами культури, мистецтва, освіти тощо.

4. Роль культурних та мистецьких інститутів та інституцій у процесі усвідомлення загроз, забезпеченні згуртованості та протистояння зовнішнім загрозам.

Тема 6. Мультикультурність та поліконфесійність України: виклики та можливості у контексті забезпечення національної безпеки

Мета заняття: Розкрити зміст поняття «мультикультурність» та поліконфесійність», охарактеризувати виклики та можливості мультикультурності та поліконфесійності для українського суспільства у контексті забезпечення національної безпеки України:

План:

1. Концепція мультикультурності, її евристичний потенціал та наявні виклики. Поняття «титульні нації» та «національних меншин (спільнот)». Державна політика та законодавство щодо національних меншин (спільнот), їх культури та освіти рідними мовами. Поняття «корінні народи», виклики та можливості визнання та розвитку.

2. Міжетнічна взаємодія, кроскультурність та консолідації українського суспільства. Проблеми регулювання етнонаціонального розвитку, вироблення оптимальних моделей міжетнічної та міжкультурної взаємодії, запобігання конфліктогенним ситуаціям у контексті забезпечення національної безпеки, в тому числі, під час воєнного стану. Перспективи та виклики шляхів законодавчого супроводу етнонаціонального розвитку, в тому числі в Європейському Союзі.

3. Досвід формування теоретико-концептуальних засад розвитку поліетнічного суспільства, перспективи вибудови політико-правового поля вирішення етнічних проблем. Міжнародні практики та український досвід вирішення проблем у конкретних історичних умовах, в тому числі в післявоєнну добу.

4. Конфесійна ситуація в Україні. Постанова ПЦУ та її роль у формування національної ідентичності. Церква як потужний учасник гібридної війни. Суспільне та історичне значення законодавства щодо процедура припинення діяльності церков, які мають керівні центри в країні-агресорі.

5. Конфесійне протистояння як виклик національній безпеці та національній згуртованості.

Тема 7. Глобальний та національний виміри гуманітарної безпеки України

Мета заняття: Розглянути зміст та завдання політики гуманітарної безпеки України, з'ясувати взаємозв'язок її глобального та національного рівнів.

План:

1. Поняття «національний гуманітарний простір» (М.Степіко).

2. Цілісність національного гуманітарного простору.

3. Механізм впливу та взаємодії національного та глобального у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гібридної війни.

4. Стратегії та механізми оцінювання впливів глобальних проблем і трансформацій геокультурного простору на національну безпеку.

Змістовна частина 2. Державна політика в сфері культури як фактор національної безпеки України

Тема 8. Національна культура епохи незалежності. історична пам'ять та політичні традиції

Мета заняття: Проаналізувати та вивчити етапи розвитку національної культури в епоху незалежності України. Розкрити зміст понять «історична пам'ять», «політичні традиції» та їх взаємозв'язок.

План:

1. Культура та цивілізаційна ідентичність незалежної України: етнічна, національна, громадянська та європейська ідентичності.

2. Агресивна політика Росії та її вплив на ідентифікаційні процеси. Роль держави та громадянського суспільства в активізації ідентифікаційного процесу в сучасній Україні та його перспектив.

3. Специфіка понять комунікативна та культурна пам'ять (М.Альбвакс, А.Ассман, А.Киридон). Культурна пам'ять як безпосередньо функціонуюча реконструююча уява. Ідентичність і культурна пам'ять.

4. «Битви за минуле» як спосіб ведення гібридної війни. Конкуренція за перерозподіл ресурсів і економік та боротьба за історію, історико-культурні коди та колективну пам'ять.

5. Історія та культура як ресурс формування світу майбутнього. Епохи економічних світів (Ф. Бродель) та епоха конкуренції культурних світів і конкуренції історій.

Тема 9. Організаційне та правове забезпечення державної політики України у сфері культури

Мета заняття: Розкрити зміст та завдання державних органів влади які формують та реалізують державну політику України у сфері культури . Разом з студентами проаналізувати сучасний стан реалізації даної державної політики України та її законодавче забезпечення. Розглянути можливі напрямки її вдосконалення з урахуванням провідних тенденцій розвитку культури.

План:

1. Суб'єкти забезпечення державної політики України у сфері культури: поняття, функції, повноваження.
2. Сучасний стан реалізації державної культурної політики України та її законодавче забезпечення.
3. Пріоритетні напрями сучасної державної політики України у сфері культури.
4. Шляхи вдосконалення культурної політики з урахуванням інтересів національної безпеки.

Тема 10. Конфлікти, що народжуються та вирішуються у культурному полі: індивідуальне-спільне, громадянин-спільнота/нація, національне-універсальне

Мета заняття: Разом з студентами проаналізувати приклади сучасних конфліктів, що народжувалися та вирішувалися у культурному полі країни. Розкрити роль держави та громадянського суспільства у вирішенні таких конфліктів.

План:

1. Аналіз уривка тексту з монографії Парахонський Борис, Яворська Галина. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл. Київ : НІСД, 2019, с.193-196.

Тема 11. Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» та фактор забезпечення національної безпеки

Мета заняття: Розглянути зміст та характерні риси культурної дипломатії як інструменту «м'якої сили» та фактору забезпечення національної безпеки.

План:

1. Культурна дипломатія України як вид публічної дипломатії. Чинники культурної

дипломатії, мистецтво, освіта, перформативна та проствітницька діяльність як способи захисту й просування на міжнародній арені національних інтересів України.

2. Інтереси держави та суспільства до застосування «м'якої сили» для боротьби з викликами гібридної війни. Успішні та провальні практики щодо створення іміджу України, особливості культурної дипломатії під час війни.

3. Суб'єкти української культурної дипломатії, їх роль та задачі.

4. Аналіз нормативно-правової бази (Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики, Закон України Про культуру (Розділ VIII Міжнародні культурні зв'язки), Закон України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, Закон України Про музеї та музейну справу, Закон України Про бібліотеки і бібліотечну справу тощо)

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Планування занять з даної навчальної дисципліни відбувається згідно з навчальним планом підготовки фахівців – здобувачів освіти за вказаною освітньо-професійною програмою. Плануючи заняття з дисципліни, слід враховувати таке:

I) необхідність розкриття змісту навчальної дисципліни відповідно до запланованих годин, що відводяться на її вивчення;

II) види навчальних занять, які характеризують зовнішній аспект процесу оволодіння знаннями: кількість студентів; місце і тривалість навчання; особливості спілкування викладача і студента;

III) призначення занять, зокрема семінарських та практичних:

1) закріпити та поглибити знання студентів;

2) сформуванню вмінь й навички роботи з різноманітним обладнанням;

3) навчити формулювати наукові гіпотези;

4) використовувати методи наукових досліджень;

5) розвивати такі особистісні риси, як точність, охайність, почуття обов'язку.

Практичні заняття відіграють важливу роль у виробленні в студентів навичок застосування отриманих знань для розв'язання практичних задач разом із викладачем. Практичне заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вмінь і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторіях. Для більш ефективного оволодіння студентами практичними вміннями і навичками академічна група поділяється на дві підгрупи. На таких заняттях студенти готують різноманітну виробничу документацію, виконують технологічні операції, знайомляться з сучасними педагогічними технологіями. Вони не тільки закріплюють теоретичний матеріал, а й набувають навичок культури праці, раціонально використовувати робочі місця, економити час, умінь виконання інтелектуально- трудових дій.

Ціллю практичних занять є поглиблення, розширення, деталізація знань, отриманих на лекції та сприяння виробленню навичок професійної діяльності. Практичні заняття розвивають наукове мислення й мову, надають можливість перевірити знання студентів і постають як засіб оперативного зворотного зв'язку.

Методика практичного заняття може бути різною, вона залежить від авторської індивідуальності викладача. Важливо, щоб різноманітними методами досягалася загальна дидактична мета.

Найбільш поширені в практиці викладання практичні заняття мають таку структуру:

1. Організаційна частина (перевірка готовності студентської групи до заняття; попередній контроль знань, умінь та навичок студентів; повідомлення цілей заняття; постановка загальної проблеми та її обговорення учасниками заняття; вступний інструктаж з техніки безпеки).

2. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів (обговорення ролі і місця теми в оволодінні навчальним предметом; інформування студентів про систему практичних умінь та навичок, якими вони повинні оволодіти у процесі заняття; стимулювання активності учасників заняття перспективами майбутньої професійної діяльності).

3. Підготовчий етап виконання практичних завдань (надання індивідуальних практичних завдань студентам; інструктаж з техніки безпеки на робочих місцях; роз'яснення вимог до оформлення звіту та порядку його захисту).

4. Самостійна робота студентів з виконання практичних завдань під керівництвом викладача (виконання теоретичної частини роботи, перевірка теоретичних положень дослідями, експериментуванням, спостереженнями, виконання вправ, креслень, розрахунків, побудова графіків, заповнення таблиць тощо).

5. Заключна частина (роз'яснення викладачем технології завершення практичних робіт, заключний інструктаж з техніки безпеки, приймання звітів, аналіз практичного заняття, оцінки за виконання студентами практичних робіт, надання домашнього завдання). Ефективність проведення практичного заняття значним чином залежить від його методичного забезпечення. Заздалегідь підготовлена і апробована у навчальному процесі навчально-методична карта практичного заняття сприяє не тільки дотриманню логіки його проведення, а й якості оволодіння студентами практичними вміннями та навичками.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1. Предметне поле та завдання досліджень національної культури у контексті забезпечення національної безпеки

План заняття:

1. Поняття «культура», «нація», «національна культура», зв'язок з поняттям «державна». Загальне розуміння концепції нації та націостановлення.

2. Смісловий та функціональний зв'язок поняття «національна безпека» та «національні інтереси», параметрів, принципів забезпечення та пріоритетів національних інтересів з поняттям «національна культура».

3. Важливість розуміння історії, теорії та практики національної культури у контексті забезпечення національної безпеки, в тому числі, під час повномасштабного вторгнення.

4. Визначення необхідності аналізу національних інтересів у зв'язку з культурно-політичними викликами.

Навчальна мета: вивчення предметного поля та завдань дослідження національної культури у контексті забезпечення національної безпеки.

Завдання 1. Покажіть взаємозв'язок між поняттями національна безпека та національні інтереси.

Завдання 2. Надайте характеристику об'єктам та суб'єктам нацбезпеки, основним параметрам та принципам забезпечення національної безпеки, пріоритетам національних інтересів та охарактеризувати смисловий та функціональний зв'язок цих категорій та процесів з поняттям

національна культура..

Завдання 3. Дайте розуміння відповідних до контексту механізмів культурного та інформаційного впливу та взаємодії у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гарячої та гібридної фаз війни.

Запитання для контролю знань:

1. Назвати об'єкти та суб'єкти забезпечення гуманітарної безпеки.
2. Охарактеризувати смисловий та функціональний зв'язок між поняттями «національна безпека», «національні інтереси», «національні цінності».
3. Розповісти про інструменти аналізу національних інтересів у зв'язку з культурно-політичними викликами.

Рекомендована література: 1,6, 9,11,28,29,31, 36, 40.

Семінарське заняття № 2. Історико-культурний процес як процес націостановлення і визрівання націосвідомості. Культурний дискурс як історія інституалізації національної держави.

План заняття:

1. Сутність феноменів «національна свідомість» та «націостановлення». Виявлення смислового та функціонального зв'язку розвитку культури, становлення нації, формування національної свідомості та їх залученість у контекст формування національної безпеки.
2. Ключові етапи становлення української нації та національної культури. Культура як сфера формування і означення національних цінностей та національних інтересів.
3. Культура та історія інституалізації національної держави. Цивілізаційний контекст, динаміка історичного поступу та трансформацій.
4. Історико-культурний процес, націостановлення та державотворення як простори формування цінностей, смислів та інструментів, що працюватимуть в межах гібридного інформаційного протистояння.

Навчальна мета: формування системи знань про поняття, зміст та принципи процесу націостановлення і визрівання націосвідомості.

Завдання 1. Охарактеризуйте історичні передумови націотворення від КиєвоРуської держави до епохи постмодерну.

Завдання 2. Визначить та розкрити історико-культурні місії різних акторів державотворення, зокрема, аристократії, духовенства, українського козацтва, міщанства як носіїв різних якостей національної ідентичності на різних етапах історії.

Завдання 3. Дайте відповідь на питання: чи може культура бути ресурсом гібридної війни?

Запитання для контролю знань:

1. Поняття націотворення та націосвідомості.
2. Принципи розгортання історико-культурного процесу.
3. Зміст ключових етапів становлення української нації та національної культури.

Рекомендована література: 1,6,9, 12,18,19,31, 40, 45.

Семінарське заняття № 3. Ключова роль культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та масову свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів.

План заняття:

1. Поняття цінностей. Цінності як детермінанти індивідуального та суспільного розвитку. Обґрунтувати ключову роль феномену культури на формування національних цінностей. Важливість ціннісного фреймінгу для забезпечення гуманітарної безпеки.

2. Філософсько-антропологічні цінності та цінності культури у контексті безпеки людини та суспільства. Культурно-цивілізаційні цінності в епоху глобалізації. Аксиологічний зсув в сучасному українському суспільстві, в тому числі після початку війни та широкомасштабного вторгнення.

3. Поняття індивідуальної та масової/колективної свідомості, структура, функції та взаємозв'язок з системою цінностей. Впливу культурних практик на особисту та масову свідомість,

4. Функції та особливості комунікації, стратегії ефективної комунікації в суспільстві як один з ключових механізмів запобігання конфліктів, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці. Особливості міжпоколінної комунікації та ненасильницького вирішення конфліктів.

5. Напрацювання здатності до використання інформаційних та комунікаційних технологій задля формування ефективних систем комунікації та протистояння в гібридній війні. Основи інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці у культурній сфері.

Навчальна мета: Сформувати розуміння ролі культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та масову свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів.

Завдання 1. Охарактеризуйте трансформацію культурно-цивілізаційних цінностей з точки зору сучасних глобалізаційних процесів.

Завдання 2. Дайте класифікація та аналіз викликів/загроз національним цінностям і національним інтересам у умовах широкомасштабного вторгнення та в післявоєнний період..

Завдання 3. Оцініть ефективність стратегічних комунікацій в суспільстві як механізмів запобігання конфліктів, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці.

Запитання для контролю знань:

1. Чи згодні ви з твердженням, що після початку війни та широкомасштабного вторгнення в сучасному українському суспільстві відбувся аксіологічний зсув?

2. Яка роль влади у створенні стимулів чи перешкод для розвитку ринків?

3. Дайте класифікацію викликів/загроз національним цінностям і національним інтересам у умовах широкомасштабного вторгнення та в післявоєнний період.

4. Розкрийте зміст поняття «ненасильницька комунікація» та ролі культури у її формування.

Рекомендована література: 1, 3, 10, 11, 12, 13, 17, 28, 29, 30, 33, 36, 43, 65, 67.

Семінарське заняття № 4. Національна і культурна ідентичність: стратегії формування у контексті забезпечення національної безпеки.

План заняття:

1. Теоретико-методологічні засади розуміння сутності ідентичності. Методологія розуміння національної ідентичності за Е.Смітом, Ф.Фукуямою, Я.Грицаком та іншими мислителями. Особливості структури ідентичності (етнічна, національна, культурна, релігійна, політична, громадянська, європейська тощо).

2. Стратегії побудови національної ідентичності. Розвиток культури як простір формування національної ідентичності. Українська ідентичність, кризи та трансформація у умовах тоталітаризму та після постання незалежності.

3. Сучасний стан національної ідентичності, виклики та стратегії формування. Аналіз національної та культурної ідентичності, виявлення реальних та потенційних загроз національній безпеці, стратегії реагування і упередження загроз та боротьби проти них.

4. Шляхи збереження української ідентичності в іноземному середовищі, роль зарубіжного українства у формуванні ідентичності.

5. Національна ідентичність як критерій розроблення та реалізації стратегії розвитку держави/регіону в безпековій сфері в умовах війни. Формування ефективних систем інформаційно-аналітичного забезпечення та підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці, в тому числі у воєнний час.

Завдання 1. Охарактеризуйте зв'язок національної ідентичності з менталітетом і глобалітетом у динаміці історичного поступу.

Завдання 2. Охарактеризуйте шляхи збереження української ідентичності в іноземному середовищі та роль зарубіжного українства у формуванні ідентичності.

Завдання 3. Опишіть сценарії формування ефективних систем інформаційно-аналітичного забезпечення та підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці.

Запитання для контролю знань:

1. Назвіть спільне та відмінне між поняттями «національна ідентичність» та «культурна ідентичність».

2. Охарактеризуйте сучасний стан національної ідентичності українського народу.

3. Які на вашу думку є реальні та потенційні загрози гуманітарній безпеці.

Рекомендована література: 4, 14, 31, 36, 41, 46, 71, 76.

Семінарське заняття № 5. Національна культура як умова та фактор формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства.

План заняття:

1. Національної культура як умова та фактор формування національної стійкості та згуртованості суспільства. Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної стійкості та згуртованості в оптиці культури.

2. Цілі, напрями та можливі державної політики у сфері національної безпеки через призму культурних процесів. Забезпечення національної стійкості та згуртованості суспільства інструментами культури, мистецтва, освіти тощо.

3. Роль культурних та мистецьких інститутів та інституцій у процесі усвідомлення загроз, забезпеченні згуртованості та протистояння зовнішнім загрозам. Національна культура як символічний капітал.

Навчальна мета: формування системи знань про національну культуру як умову та фактор формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства.

Завдання 1. Охарактеризуйте зміст методології аналізу світового дослідження цінностей (World Values Survey, WVS), яке було започатковано в 1981 році професором Рональдом Інглхартом з Мічиганського університету (США) на базі Європейського дослідження цінностей (EVS).

Завдання 2. Назвіть пріоритетні напрями державної політики у сфері гуманітарної безпеки через призму політики реінтеграції деокупованих територій України.

Завдання 3. Охарактеризуйте поняття «національна стійкість та згуртованість суспільства» через інструменти культури.

Запитання для контролю знань:

1. Особливості діяльності культурних та мистецьких інститутів та інституцій під час воєнного стану.
2. Поняття стійкості та згуртованості суспільства.
3. Принципи формування та захисту національних цінностей, реалізації національних інтересів.

Рекомендована література: 1,2,5, 20-24,25-27, 49,58,60.

Семінарське заняття № 6. Глобальний та національний виміри гуманітарної безпеки України.

План заняття:

1. Поняття «національний гуманітарний простір» (М.Степіко). Цілісність національного гуманітарного простору як запорука національної безпеки, суверенітету та територіальної цілісності країни.
2. Гуманітарна політика, її взаємозв'язок з системами культури, виховання та освіти, науки, засобів масової інформації.
3. Функціонування комунікативної та культурної пам'яті (Я.Ассман). Поняття історичної пам'яті як простору розгортання конкуруючих впливів на суспільну свідомість.
4. Механізми впливу та взаємодії національного та глобального у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гібридної війни. Стратегії та механізми оцінювання впливів глобальних проблем і трансформацій геокультурного простору на національну безпеку.

Навчальна мета: формування системи знань про глобальний та національний виміри гуманітарної безпеки України.

Завдання 1. Розглянути зміст та завдання політики гуманітарної безпеки України, з'ясувати взаємозв'язок її глобального та національного рівнів.

Завдання 2. Охарактеризувати гуманітарний простір як ціннісний комплекс взаємодії систем культури, виховання та освіти, науки, засобів масової інформації, у якому функціонує історична та культурна пам'ять, розгортаються конкуруючі за вплив на суспільну свідомість ідеології.

Завдання 3. Визначити механізми оцінювання впливів глобальних проблем і трансформацій геокультурного простору на національну безпеку.

Запитання для контролю знань:

1. Поняття «національний гуманітарний простір».
2. Розкрийте зміст механізму впливу та взаємодії національного та глобального у процесі забезпечення окремих складових національної безпеки в умовах гібридної війни.
3. Чому, на вашу думку, цілісність національного гуманітарного простору є запорукою національної безпеки.

Рекомендована література: 1-3,5,34,43,44,50,63.

Семінарське заняття № 7. Організаційне та правове забезпечення державної політики України у сфері культури

План заняття:

1. Політика у сфері культури (культурна політика). Завдання державних органів

влади які формують та реалізують державну політику України у сфері культури.

2. Сучасний стан реалізації державної культурної політики України та її законодавче забезпечення. Шляхи вдосконалення культурної політики з урахуванням провідних тенденцій розвитку культури.

3. Аналіз нормативно-правової бази у сфері культури: Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики; Закон України Про культуру (Розділ VIII Міжнародні культурні зв'язки); Закон України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей; Закон України Про музеї та музейну справу; Закон України Про бібліотеки і бібліотечну справу тощо.

Навчальна мета: Сформувати розуміння організаційного та правового механізмів державної політики України у сфері культури.

Завдання 1. Охарактеризуйте державні інституції, що регулюють діяльність у сфері культури.

Завдання 2. Опишіть культурну політику як публічну сферу, де відбувається обмін інформацією, знанням і культурними символами.

Завдання 3. Оцініть законодавче закріплення взаємодії державних та недержавних суб'єктів в процесі забезпечення гуманітарної безпеки.

Завдання 4. Опишіть ролі та функції культури як соціального інституту.

Запитання для контролю знань:

1. Назвіть Закони України, що регулюють діяльність, пов'язану із вивезенням, ввезенням та поверненням культурних цінностей.

2. Оцініть сучасний стан реалізації державної культурної політики України та її законодавче забезпечення.

3. Назвіть органи державної влади, що формують та реалізують культурну політику України.

Рекомендована література: 5,16,20-24, 68-75, 77-80 .

Семінарське заняття № 8. Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» та фактор забезпечення національної безпеки

План заняття:

1. Культурна дипломатія України як вид публічної дипломатії, завдання та способи реалізації на міжнародній арені.

2. Інтерес держави та суспільства до застосування «м'якої сили» для боротьби з викликами гібридної війни. Успішні та провальні практики, особливості культурної дипломатії під час війни.

3. Суб'єкти української культурної дипломатії, їх роль та задачі: органи державної влади, державні інститути, неурядові організації, мистецькі об'єднання та митці, громадські активісти, представники української діаспори, дипломати, науковці та просвітяни, журналісти, політики. Переваги та виклики формування іміджу України за кордоном під час широкомасштабного вторгнення у зв'язку з значною кількістю біженців та тпо.

4. Державні та недержавні інституції, законодавче забезпечення здійснення культурної дипломатії.

Навчальна мета: пояснити зміст поняття «культурна дипломатія» та її характерні риси як інструменту «м'якої сили» та фактору забезпечення національної безпеки.

Завдання 1. Охарактеризуйте культурну дипломатію України як вид публічної дипломатії, що має на меті поширення знань про Україну, її культуру та традиції, формування впізнаваності і прихильності та країни, її населення і культурного спадку.

Завдання 2. Опишіть різноманітні чинники культурної дипломатії, мистецтво, освіта, перформативна та проствітницька діяльність як способи захисту й просування на міжнародній арені національних інтересів України.

Завдання 3. Охарактеризуйте успішні та провальні практики щодо створення іміджу України, особливості культурної дипломатії під час війни.

Запитання для контролю знань:

1. Які політичні чи економічні процеси всередині України та у світі заохочують розвиток публічної дипломатії?

2. Які політичні чи економічні процеси всередині України перешкоджають розвитку публічної дипломатії?

3. Чи існує в Україні наукова дипломатія як складова публічної дипломатії?

Рекомендована література: 1,7,12,47.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Предметне поле та завдання досліджень національної культури у контексті забезпечення національної безпеки

Завдання:

Сформулюйте визначення національної культури, її структури та задач у контексті забезпечення національної безпеки.

Тема 2. Історико-культурний процес як процес націостановлення і визрівання націосвідомості. Культурний дискурс як історія інституалізації національної держави.

Завдання:

Створіть таблицю історико-культурних епох та ключових акторів культури і творців національної свідомості.

Тема 3. Ключова роль культури у формуванні цінностей, їх трансляції і впливу на особисту та масову свідомість, міжпоколінну комунікацію, ненасильницьке вирішення конфліктів.

Завдання:

Визначіть цінності, що властиві, з вашої точки зору, Українські. Порівняйте з цінностями Європейського Союзу.

Тема 4. Національна і культурна ідентичність: стратегії формування у контексті забезпечення національної безпеки.

Завдання:

Напишіть есе про власне розуміння ідентичності і стратегії її формування в Україні під час військового стану.

Презентація самостійної роботи №1: «Використовуючи інформаційні та комунікаційні технології, сформувані проект інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо запобігання протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці»

Тема 5. Національна культура як умова та фактор формування та захисту національних

цінностей, реалізації національних інтересів, підґрунтя національної стійкості та згуртованості суспільства.

Завдання:

Проаналізуйте сучасні інструменти формування національної стійкості та згуртованості суспільства, в тому числі під час широкомасштабного вторгнення.

Тема 6. Мультикультурність та поліконфесійність України: виклики та можливості у контексті забезпечення національної безпеки.

Завдання:

Дослідите конфесійне протистояння як один з викликів національній безпеці та національній згуртованості, визначте роль церкви як учасник гібридної війни. Викладіть результати дослідження письмово.

Тема 7. Глобальний та національний виміри гуманітарної безпеки України.

Завдання:

Визначте глобальну роль України, напишіть есе.

Презентація самостійної роботи №2: «Аналіз викликів та загроз національній безпеці та розроблення стратегій гуманітарної безпеки України».

Тема 8. Національна культура епохи Незалежності. Історична пам'ять та політичні традиції.

Завдання:

Підготуйтеся до дискусії про культурну пам'ять та її роль у формування історико національного та політичного дискурсу. Складіть сценарій диспуту.

Тема 9. Організаційне та правове забезпечення державної політики України у сфері культури.

Завдання:

Складіть таблицю з описом основних державних органів та інституцій з точки зору функцій, які формують та реалізують державну політику в галузі культури в Україні.

Тема 10. Конфлікти, що народжуються та вирішуються у культурному полі: індивідуальне-спільне, громадянин-спільнота/нація, національне-універсальне.

Завдання:

Дослідите поняття конфліктології та основні механізми подолання конфліктів. Підготуйтеся до дискусії про конфлікти та її вирішення в сфері культури. Складіть сценарій диспуту.

Тема 11. Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» та фактор забезпечення національної безпеки.

Завдання:

Продумайте та запропонуйте систему кроків щодо просування позитивного іміджу України на світовій арені. Викладіть пропозиції письмово.

Презентація самостійної роботи №3 «Оцінка впливу глобальних проблем і трансформацій геополітичного та економічного простору на національну безпеку, здійснення моніторингу культурної політики держави в контексті забезпечення національної безпеки та підготовка пропозицій щодо підвищення її ефективності».

ПРИКЛАД. ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Письмова самостійна робота № 1
з дисципліни «Національна культура та національна безпека» студента 4-го курсу бакалаврата
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
П.І.П.

Організація проведення модульної контрольної роботи.

Класичний спосіб проведення письмових контрольних робіт: всі студенти - слухачі дисципліни «Національна культура та національна безпека» розподіляються на два варіанти.

I-й варіант (отримує запитання):

1. Коротко висвітліть становлення та розвиток базового законодавства в сфері гуманітарної безпеки України.
2. Охарактеризуйте виклики та загрози гуманітарній безпеці України в умовах російсько-української війни.
3. Презентуйте власний проект інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо запобігання протидії та нейтралізації загроз гуманітарній безпеці.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ
СЛУЖБИ

Освітній рівень – бакалавр

Освітня програма «Урядування у сфері національної безпеки»

Спеціальність – 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»

Навчальна дисципліна – Національна культура та національна безпека

Критерії оцінювання: Варіант питань під час заліку складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою: мін.6 та макс.10 балів, що в загальному підсумку дає: мін. 12 та макс. 20 балів, тобто для отримання позитивної оцінки під час заліку (усного або письмового), оцінка не може бути меншою 12 балів.

ВАРІАНТ ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ №1

1. Важливість розуміння історії, теорії та практики національної культури у контексті забезпечення національної безпеки, в тому числі, під час повномасштабного вторгнення.
2. Культурна дипломатія України як вид публічної дипломатії, завдання та способи реалізації на міжнародній арені.

Затверджено на засіданні кафедри глобальної та національної безпеки, протокол № _ від __.202_ р.

Екзаменатор

проф. Наталія КРИВДА

Завідувач кафедри глобальної
та національної безпеки

проф. Григорій СИТНИК

ТЕРМІНИ

1. Національна культура
2. Національна безпека
3. Державна політика
4. Політика стійкості та згуртованості
5. Національні інтереси
6. Національні цінності
7. Історико-культурний процес
8. Націостановлення
9. Національна свідомість
10. Масова свідомість
11. Міжпоколінна комунікація
12. Інформаційно-аналітичне забезпечення
13. Ненасильницька комунікація
14. Національна ідентичність
15. Мультикультурність
16. Поліконфесійність
17. Поліетнічне суспільство
18. Гуманітарна безпека
19. Історична пам'ять
20. Культурна пам'ять
21. Культурна дипломатія
22. «М'яка сила»
23. Культурний дискурс
24. Культурна інституція
25. Ненасильницьке вирішення конфліктів
26. Аксиологія
27. Символічний капітал
28. «Національний гуманітарний простір»
29. Геокультурний простір
30. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Віліхновський Р. Підходи щодо побудови гуманітарної парадигми забезпечення національної безпеки. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-1-34.pdf>
2. Виклики та загрози гуманітарній безпеці Української Держави : зб. наук.-експерт. мат-лів / за заг. ред. С. І. Здіорука. К. : НІСД, 2015. 104 с. (Сер. «Гуманітарний розвиток», вип. 4). URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Druk_Zdioruk_04_02_16-c7c39.pdf
3. Гервас Стелла. Європейські цінності: між ідеалом, дискурсом і реальністю. <http://rethinkingdemocracy.org.ua/themes/Ghervas.html>
4. Гібернау, Монтсеррат. Ідентичність націй. К.: Темпора, 2012.
5. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смоляннюк та ін. / за заг. ред. Г.П.Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Navchalniy-posibnik-GPNB.pdf>
6. Грицак Я.Й. Подолати минуле. Глобальна історія України. К.: Портал, 2021. 432 с.
7. Державно-церковні та суспільно-релігійні відносини в умовах війни Росії проти України : аналіт. доп. / [С. І. Здіорук, В. В. Токман]; за ред. С. І. Здіорука. Київ : НІСД, 2023. 36 с. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/derzhavno-tserkovni-ta-suspilno-relihiyni-vidnosynu-v-umovakh>
8. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
9. Культурна спадщина та національна безпека : аналіт. доп. / [В. Потапенко, Ю. Тищенко, Ю. Каплан та ін.] ; за ред. В. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 58 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-09/ad_kult_spad_nac_bezp_06092023.pdf
10. Кривда Н. Українська культура в європейському контексті/ Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є. Конверського. Харків: Фоліо, 2013. 863 с. URL: http://www.bookland.com/download/k/ku/kul_turologija_folio/sample.pdf
11. Кривда Н. Українська ідентичність як світоглядний конструкт. *Науковий вісник НУБіП України. Гуманітарні студії*. К.: НУБіП України, 2017. № 274. с.109-123. Copernicus
12. Кривда Н. Війна і українська культура: місійність та мережевість у структурі горизонтальних зв'язків. *Філософська думка*, 2022, (3), с.125–131. URL: <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/article/view/624>
13. Кривда Н., Сторожук С., Колективна травма і групова ідентичність. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*, [S.l.], 2023, v. 14, n. 1, p. 221-231. URL: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/Pedagogica/article/view/29268>
14. Кривда Н. Колективна пам'ять як чинник формування національної ідентичності. *Науковий вісник НУБіП України. Гуманітарні студії*. К.: НУБіП України, 2018. № 280. С.106-119.
15. Кривда Н. «Ще не вмерли України...» (до питання про «відродження» української нації). *Філософська думка*, 2021, 3, 79—91. URL: doi.org/10.15407/fd2021.03.079/<https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/article/view/547/508>
16. Моніторинг законопроектів та окремих постанов Верховної Ради України (сайт ВРУ). URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/2704>
17. Парахонський Борис, Яворська Галина. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл. Київ : НІСД, 2019. 560 с URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019->

18. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016. 496 с.
19. Попович М. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 1998. С. URL: <http://litorus.org.ua/porovuch/narys09.htm>
20. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
21. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>
22. Про Стратегію воєнної України. Указ Президента України від 25 березня 2021 року №121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661#Text>.
23. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року Про Стратегію національної безпеки України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
24. Про Стратегію інформаційної безпеки. Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>.
25. Резнікова О.О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. 08.09.2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/strategichnyy-analiz-bezpekovo-ho-seredovyscha-ukrayiny>
26. Резнікова, О. О. (2022). Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 456 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf
27. Резнікова, О. О., Войтовський, К. Є., Лепіхов, А. В. (2020). Національні системи оцінювання ризиків і загроз: кращі світові практики, нові можливості для України : аналіт. доповідь / за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ : НІСД, 2020, 84 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-07/dopovid.pdf>
28. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність / Пер. з англійської П. Таращука. К.: Основи, 1994. 224 с
29. Фукуяма Фр. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. К.: Наш формат, 2020. 192 с.
30. Хартія Європейського союзу щодо цінностей та фундаментальних прав. URL: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf
31. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva..pdf>
32. Чупрій Л. В. Політика національної безпеки Української держави в гуманітарній сфері: концептуально-інституційний аналіз. Монографія. К.:ФОП Кожуховський І. І., 2015, 508 с.
33. Чупрій Л.В., Настоящая К.В., Марутян Р.Р. Культурні практики населення України під час війни. Аналітичний звіт. Київ: Видавництво «Міленіум», 2023. 220 с.

Додаткова література:

34. Баюк М. І. Політика гуманітарної безпеки в Україні: регіональний аспект. URL: <https://www.ndifp.com/1554/>
35. Гуманітарна політика Української Держави в новітній період: Монографія / За ред. С. І. Здіюрука. К.: НІСД, 2006. 403 с.
36. Знищення національної ідентичності неповнолітніх дітей і молоді в Криму як акт геноциду РФ в Україні.11.11.2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentarij-ekspertiv/znyshchennya-natsionalnoyi-identychnosti-nepovnolitnikh-ditey-i-molodi-v>

37. Киридон А. «Маски пам'яті» в умовах суспільних зламів. Київська старовина. 2011. № 2. С. 161–170.
38. Коник А. «Історична пам'ять» та «політика пам'яті» в епоху медіакультури. Вісник Львівського університету. Львів, 2009. Вип. 32. С. 153–163.
39. Кривда Н. Ікона як один з чинників формування української етнічної ідентичності// Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія Філософія. – Черкаси, БІЦ Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2017. № 1. С.3-11. (Copernicus)
40. Kryvda N. The role of memory in the process of constructing Ukrainian identity//Development and modernization of social sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2017. pp.129-150.
41. Кривда Н. Культурна ідентичність як основа колективної єдності. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*, Scientific Educational Center Warsaw, Poland. RS Global Sp. z O.O., 4(8), Vol.2, 2018, p. 58-64. URL: <https://www.researchgate.net/publication/336552831>
42. Мануйлов Є. М., Прудникова О. В. Інформаційно-культурна безпека України в умовах «гібридної війни». Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017, URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/view/101672>
43. Медвідь Ф. Гуманітарна безпека української держави в умовах культурної експансії Російської Федерації / Медвідь А., Курчина Т., Історія релігій в Україні: Науковий щорічник, 2017. Вип. 27. Частина 2. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:uLLhb2215KwJ:religio.org.ua/index.php/religio/article/download/110/107+&cd=8&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
44. Мінк Ж. Геополітика, примирення та ігри з минулим: на шляху до нової пояснювальної парадигми колективної пам'яті. Україна модерна. 2009. № 4. С. 63-64.
45. Нагорна Л. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії: монографія. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 324 с.
46. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2014. 272 с.
47. Проект Концепції гуманітарного розвитку України. URL: <http://www.niss.gov.ua/Table/koncsep.htm>
48. Прудникова О. В., Антицінності віртуального простору: філософський аналіз. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія: Том 3 № 34.* 2017.
49. Рівень стійкості та згуртованості громадян України (за результатами соціологічних досліджень) 16.10.2023 URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/riven-stiykosti-ta-zhurtovanosti-hromadyan-ukrayiny-za-rezultatamy-sotsiologichnykh>
50. Трансформація стратегії інформаційних воєн Росії як інструменту внутрішньої та зовнішньої політики: оцінка американських аналітиків. 14.02.2023 URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/transformatsiya-stratehiyi-informatsiynykh-voen-rosiyi-yak-instrumentu>
51. Цілісність гуманітарного простору України як об'єкт національної безпеки держави. Аналітична записка НІСД. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1871/>
52. Чупрій Леонід. Концептуальні засади політики національної безпеки Української держави в гуманітарній сфері. *Політичний менеджмент*, № 1-2, 2013, с. 35-41. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/chuprii_kontseptualni.pdf
53. Чупрій Л. В. Діяльність релігійних організацій та загрози національній безпеці України. Стратегічні пріоритети № 4, 2011, с. 21
54. Шульга Н. Д. Сутнісні характеристики поняття «державна освітня політика». *Державне управління: теорія і практика.* 2011. № 2. 7 с. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Shulga.pdf>.

55. Половинчак, Юлія Миколаївна. Комеморативні практики в сучасному інформаційному просторі / Ю. М. Половинчак // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2018. № 2. С. 94-100. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002258>
56. Bertalanffy, L. von. (1968). General System Theory: Foundations, Development, Applications. N.Y.: George Braziller
57. Brauch, H. G. (2005). Threats, Challenges, Vulnerabilities and Risks in Environmental and Human Security. United Nation University – Institute for Environment and Human Security. Bonn, Germany
58. Chandler, D. (2012). Resilience and human security: The post-interventionist paradigm. Security Dialogue, 43(3), 213–229. URL: <https://doi.org/10.1177/0967010612444151>
59. ISO. (2018). Risk management –Guidelines. ISO 31000:2018. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:31000:ed-2:v1:en>
60. ISO. (2021). Security and resilience –Vocabulary. ISO 22300:2021. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:22300:ed-3:v1:en:term:3.1.162>
61. CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS OF THE EUROPEAN UNION. Official Journal of the European Communities. 18.12.2000 URL: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf
62. Habron, G. (2003). Role of Adaptive Management for Watershed Councils. Environmental Management, 31(1), 29–41. URL: doi: 10.1007/s00267-002-2763-y
63. Castells M. The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 2008. Vol. 616. No. 1. pp. 78-93.
64. Kryvda N., Storozhuk S. Image of the ‘enemy’ as a factor of constructing the Ukrainian national identity//IDEAS. PHILOSOPHICAL JOURNAL. SPECIAL SCIENTIFIC ISSUES, 2020. - 1 (15)-2 (16). - p.57-66. URL: <https://www.calameo.com/read/00644539756d2a63bd042>
65. Spinney L. How Facebook, fake news and friends are warping your memory. Nature. 2017. 09.03. Vol. 543. Issue 7644. pp. 168–170. URL: <http://www.nature.com/news/how-facebook-fake-news-and-friends-arewarping-your-memory-1.21596>. (дата звернення: квітень 2018).
66. Edelson M. Following the crowd: brain substrates of long-term memory conformity. Science. Vol. 333. pp. 108–111.
67. Houdek M. Phillips Public Memory. Oxford Research Encyclopedia of Communication. 2017. URL:<http://communication.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e181>. (дата звернення: квітень 2018).

Електронні ресурси

68. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
69. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
70. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL:<https://www.rnbo.gov.ua>
71. Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України URL: <https://mcip.gov.ua/>
72. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
73. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
74. Офіційний сайт Євростату. URL: ec.europa.eu/eurostat.
75. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку. URL: www.oecd.org.
76. Український культурний фонд (УКФ) URL: <https://ucf.in.ua/>
77. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/index_en.htm
78. European Council. URL: <http://www.consilium.europa.eu/en/home/>

79. European Parliament. URL: <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>.
80. European Union. URL: <http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.